

OBSAH

PŘEDMLUVA	9
ÚVOD	11
I. PSYCHOFYZIKÁLNÍ ZÁKLADY BAREVNÉ TELEVIZE	13
Úvod	13
1. Psychofyzikální povaha barevného vidění	15
2. Kolorimetrické určení barvy světla	15
3. Podstata barevného televizního přenosu	16
4. Kolorimetrická soustava MKO	17
5. Znázornění trichromatické soustavy MKO v kolorimetrickém prostoru	19
6. Vlastnosti diagramu barev MKO	20
7. Chrominance	22
II. ZÁKLADNÍ PRINCIPY KÓDOVÁNÍ SIGNÁLŮ V PŘENOSOVÝCH SOUSTAVÁCH BAREVNÉ TELEVIZE	24
Úvod	24
1. Využití fyziologických vlastností zraku	26
2. Princip sdílení pásem jasového a barvonosného signálu.	30
3. Způsob modulace barvonosné vlny	33
4. Aplikace závěrů televizní kolorimetrie pro skladbu přenosových signálů barevné televize	33
4.1 Obecná kolorimetrická transformace soustav základních barev	33
4.2 Kolorimetrická transformace barevného světla ze soustavy MKO do soustavy základních barev (R), (G), (B)	37
4.3 Definice přenosových signálů	38
4.4 Kolorimetrické mapy v soustavě $R-Y$, $B-Y$	42
4.5 Diagramy konstantní poměrné amplitudy a konstantní fáze barvonosného signálu	42
4.6 Kolorimetrické mapy soustavy I , Q	44
4.7 Znázornění přenosových veličin v kolorimetrickém prostoru soustavy MKO	48

4.8 Nelineární přenosová soustava	49
5. Princip stálého jasu	49
III. SOUSTAVA BAREVNÉ TELEVIZE PODLE NORMY NTSC	51
1. Charakteristika soustavy barevné televize podle normy NTSC	51
2. Volba kmitočtu barvosné vlny	52
3. Princip kvadrurní modulace	53
4. Kódovací zařízení pro vytváření úplného barevného signálu v soustavě barevné televize podle normy NTSC	55
5. Tvar a složení úplného barevného signálu	56
6. Vektorové zobrazení barvosného signálu	61
7. Vzájemné relace signálů $E'_R - E'_Y$, $E'_B - E'_Y$ a signálů E'_I , E'_Q	63
8. Stanovení modulačních součinitelů m_1 , m_2	64
9. Časové vyrovnaní složek Y , I , Q a Y , $(R - Y)$, $(B - Y)$	65
10. Obvody kódovacího zařízení soustavy NTSC	65
11. Celkové uspořádání přijímače a dekódovacích obvodů soustavy NTSC	69
12. Vysokofrekvenční obvody přijímače barevné televize	71
12.1 Kanálový volič	71
12.2 Mezifrekvenční zesilovač	71
12.3 Uspořádání mezifrekvenčního zesilovače se společnou detekcí jasového a barvosného signálu	72
12.4 Uspořádání mezifrekvenčního zesilovače se společnou detekcí barvosného signálu a signálu zvukového doprovodu	73
13. Obrazový zesilovač dekódovacího zařízení	74
14. Vlastní zpracování barvosného signálu	75
15. Synchronní demodulace barvosného signálu soustavy NTSC	77
15.1 Součinné synchronní detektory	77
15.2 Synchronní demodulace založená na vzorkování barvosného signálu	79
15.3 Synchronní demodulace založená na klíčování barvosného signálu	80
15.4 Synchronní detektory na principu špičkového fázového detektoru	82
15.5 Demodulace barvosného signálu v osách X a Z	82
15.6 Uspořádání přenosových charakteristik při synchronní detekci	83
15.7 Stanovení demodulačních osy pro přímou demodulaci rozdílového signálu ($G - Y$)	84
15.8 Synchronní demodulace obou složek barvosného signálu s použitím jediné referenční barvosné vlny	85
16. Volba referenční fáze synchronizačního impulsu barvy	86
17. Rekombinace barvosné vlny	87
18. Pasívní rekombinace barvosné vlny	87
19. Aktivní rekombinace barvosné vlny	88
19.1 Základní vztahy platné pro činnost automatické fázové synchronizace	89
19.2 Ustálený stav systému automatické fázové synchronizace	90
19.3 Přejímové a útlumové charakteristiky systému automatické fázové synchronizace	90
19.4 Šumová šířka systému a dynamická fázová odchylka rekombinované barvosné vlny	91

19.5	Vlivy korekčního filtru	92
19.6	Kvadríkorelátor	94
20.	Podrobnější vlastnosti přenosového systému NTSC	95
21.	Vysokofrekvenční přenos úplného barevného signálu	95
22.	Pronikání vysokofrekvenčních složek jasového signálu do barvosnosného kanálu soustavy NTSC	98
23.	Vliv gradační křivky reprodukční soustavy	100
23.1	Černobílý příjem	100
23.2	Částečná kompenzace ztráty jasu při černobílém příjmu	101
23.3	Příjem barevného obrazu	102
23.4	Narušení principu stálého jasu	102
23.5	Reprodukce různých obrazových podrobností	104
24.	Barevné přechody v reprodukováném obraze	105
25.	Některé problémy přenosu úplného barevného signálu soustavy barevné televize NTSC	108
26.	Hodnocení vlastností soustavy barevné televize NTSC	112
IV. SOUSTAVA BAREVNÉ TELEVIZE SECAM		113
1.	Základní principy soustavy barevné televize SECAM	113
2.	Uspořádání kódovacího zařízení soustavy SECAM	114
3.	Kmitočtový modulátor kódovacího zařízení SECAM	122
4.	Dekódovací zařízení soustavy barevné televize SECAM	123
5.	Tvar úplného barevného signálu SECAM a jeho dílčích složek	128
6.	Hodnoty signálu barevných pruhů v soustavě SECAM	129
7.	Komutace fáze barvosnosné vlny	131
8.	Obvody dekodovacího zařízení soustavy SECAM	131
9.	Synchronizace barev v soustavě barevné televize SECAM	136
10.	Systém synchronizace barev založený na kmitočtové extrakci synchronizačního impulsu barvy	138
11.	Režijní zpracování úplného barevného signálu soustavy SECAM	139
12.	Rozvoj signálu kmitočtových záněžů ve Fourierovu řadu	142
13.	Opatření ke snížení proniku jasového signálu do signálu barvosnosného (angl. cross-color, franc. diaphotie)	143
13.1	Absorbční filtr kódovacího zařízení	143
13.2	Korekce na principu inverzní fázové modulace barvosnosného signálu	144
14.	Ultrasonická zpožďovací linka	146
15.	Vlastnosti zpožďovacího elementu	147
16.	Měření doby zpoždění ultrasonické linky	148
17.	Vliv odražených signálů v soustavě SECAM	150
18.	Soustavy barevné televize na bázi soustavy SECAM	151
18.1	Soustava barevné televize DST	151
18.2	Soustava SECAM s analytickým barvosnosným signálem	151
18.3	Soustava barevné televize SECAM-IV	151
19.	Hodnocení soustavy barevné televize SECAM	154
V. SOUSTAVA BAREVNÉ TELEVIZE PAL		155
1.	Základní principy soustavy barevné televize PAL	155
2.	Kompenzace fázových zkreslení přenosu v soustavě PAL	156
3.	Uspořádání kódovacích a dekodovacích zařízení soustavy PAL	158

4. Meze kvalitní reprodukce v soustavě PAL _S	160
5. Uspořádání kódovacích a dekódovacích zařízení soustavy PAL _{DL}	160
6. Demodulátor se zpožďovací linkou	161
7. Synchronizace barev v soustavě PAL	163
8. Úprava synchronizačního impulsu barvy v období obrazového zatemňovacího intervalu	165
9. Vektorové zobrazení barvosného signálu v soustavě PAL.	167
10. Volba kmitočtu barvosného vlny	167
11. Vlastnosti hřebenových kmitočtových filtrů v demodulátoru PAL	169
12. Přesná hodnota doby zpoždění zpožďovací linky	170
13. Televizní synchronizátor soustavy barevné televize PAL	171
14. Pasívní rekombinace barvosného vlny PAL.	173
15. Vliv kvadraturních přeslechů v soustavě PAL	175
16. Vliv odražených signálů při příjmu v soustavě PAL _{DL}	177
17. Pronikání vysokofrekvenčních složek jasového signálu do barvosného kanálu soustavy PAL	178
18. Demodulace signálu PAL v osách odlišných od os modulačních	180
19. Demodulace v osách R—Y, B—Y, resp. X, Z v soustavě PAL _S	181
20. Demodulace v osách R—Y, B—Y, resp. X, Z v soustavě PAL _{DL}	182
21. Soustava barevné televize PAL _N	184
22. Požadavek na rekombinovanou barvosnou vlnu v soustavě PAL _N	189
23. Rekombinace barvosné vlny v soustavě PAL _N na základě zdvojení kmitočtu výstupních barvosných složek demodulátoru se zpožďovací linkou.	185
24. Rekombinace barvosné vlny PAL _N na základě součinu signálů $\bar{F} \cdot \bar{F}^x$	187
25. Synchronizovaný oscilátor rekombinátoru barvosné vlny soustavy PAL _N	188
26. Vliv sdružování po sobě následujících řádek v barvosném kanálu soustavy PAL	189
27. Hodnocení vlastností soustavy barevné televize PAL	190

VI. SROVNÁNÍ PŘENOSOVÝCH VLASTNOSTÍ SOUSTAV BAREVNÉ TELEVIZE SECAM A PAL 191

1. Kvalita barevného a černobílého slučitelného obrazu v ideálních přenosových podmínkách	192
2. Kvalita barevného a černobílého slučitelného obrazu ve skutečných přenosových podmínkách	194

VII. TRANSKÓDOVÁNÍ SIGNÁLŮ BAREVNÉ TELEVIZE 196

Úvod 196

1. Způsoby rozdělení úplného signálu barevné televize na složky jasu a chrominance	197
2. Systémy s kvadraturní modulací barvosné vlny	197
3. Hřebenové filtry s dobou zpoždění T	198
4. Hřebenový kmitočtový filtr se zpětnou vazbou	199
5. Hřebenový kmitočtový filtr s dobou zpoždění $2T$	201
6. Modifikovaný hřebenový filtr $2T$ v provedení firmy Fernseh	202
7. Hřebenový filtr pro soustavu PAL v provedení firmy Philips	205

8. Systémy s kmitočtově modulovanou barvosnou vlnou	207
9. Metoda vyvážených modulátorů	208
10. Elementární způsoby rozdělení úplného barevného signálu	210
11. Metody zostřování obrysů televizního obrazu	211
12. Změna způsobu modulace barvosné vlny	211
13. Regenerace impulsových signálů a kmitočtové relace při trans- kódování systémů s různým typem modulace barvosné vlny (SECAM, PAL)	212
14. Vytvoření úplného barevného signálu výstupního systému	214
15. Příklady koncepčního uspořádání transkódovacích zařízení	214
16. Režijní zpracování signálů barevné televize na základě využití tech- niky transkódování	214
17. Teoretická ztráta informačního objemu signálu v transkódovacím procesu	217

VIII. PŘENOS SIGNÁLŮ BAREVNÉ TELEVIZE V SÍTÍCH DÁLKO- VÝCH TELEVIZNÍCH SPOJŮ A TELEVIZNÍCH VYSÍLAČŮ 220

1. Uspořádání televizních spojů a hypotetický referenční okruh	220
2. Adiční zákony pro sčítání přenosových zkreslení	221
3. Radioreléové spoje	223
4. Přenos signálů barevné televize radioreléovým spojem	225
5. Nežádoucí hluky z zvukového kanálu radioreléového spoje při přenosu signálu barevné televize	227
6. Kabelové spoje	227
7. Vysílač barevné televize	228
8. Základní charakteristika a uspořádání vysílače barevné televize	229
9. Systémové problémy vysílače barevné televize	231

IX. MĚŘENÍ SIGNÁLŮ BAREVNÉ TELEVIZE V PŘENOSOVÉ SÍTI 236

1. Mezinárodně doporučené měřicí signály CCIR.	236
2. Mezinárodně doporučené signály měřicích řádků CCIR.	239
3. Zkušební signály tvaru $\sin^2 20T$	240
4. Zkušební signály barevných pruhů	246
5. Signál elektronického zkušebního obrazce	247
6. Měřicí metody	249
7. Tvarová zkreslení měrných signálů	250
8. Lineární zkreslení přenosu	251
9. Nelineární zkreslení	252
10. Hlukové poměry	255
11. Analyzátoři signálu barevné televize	259

X. ZÁVĚR 262

XI. PŘÍLOHY 264

A — Základní technické parametry soustavy barevné televize SE- CAM-III (opt.)	265
B — Základní technické parametry soustavy barevné televize PAL	272

LITERATURA 276